

Musik og sanseintegration

Hanne Mette Ochsner Ridder
Sundhedsstyrelsens webinar om sansestimuli

1

At sanse

- Kropsligt, ubevidst, ikke-sprogligt

Størstedelen af vores kommunikation foregår nonverbalt

Indhold: Forskning, teori og eksempler skrevet af medarbejdere.

▪ Hvordan kan vi i omsorgsarbejde få et sprog for nonverbal kommunikation og det vi sanser i samværet?

2

At sanse

Høresans
Opfatte lyde, forstå, orientere sig
Genkende sprog og musik

Rytmesans

Kropssanser

- Føle vibrationer, berøring, Kropsopfattelse
- Balance, koordination, Kropsstilling
- Bevægelse Muskler, led, spændinger

3

Rolig morgenvækning

Oda er "sengeliggende". I dag skal hun i bad. Jeg lægger en hånd på hendes skulder ... Jeg siger godmorgen med en stille og rolig **stemmeføring** (medium-lav **volumen**, medium **tempo**) og spørger om hun er klar til at komme op.

"Hvor er jeg", spørger hun, "Hvordan har du fundet mig?".

Hun kan godt lide Elvis, så jeg tænder for musikken. Hun synger med, og jeg gør klar til badet. Jeg er hele tiden opmærksom på hvordan hun har det, og om hun er ved at køre op. **Det er hårdt**. I dag laver vi sjov. Jeg synger den der sang om *Livstræet*, den elsker hun.

(Fællesskabets Hus Ry, maj 2023)

Eksempler: Medarbejderes beskrivelser af Personafstemte Musikalske Interaktioner (PAMI) i den daglige omsorg.

4

Omsorgssang

Twjn-ke twjn-ke lit- te stjr Hw I wjn-der what you are

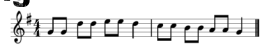
▪ Analyse af "øjeblikke" ml. spædbarn og omsorgsperson ift. sangens rytme:

Tilfældigt: Ikke synkrone   Sammenfald: Synkrone

5

Omsorgssang

Forskerne konkluderer at:

- **spædbørn** synkroniserer deres øjenkontakt til rytmen
- **omsorgspersoner** øger positiv mimik synkront med sangens rytme og øjenkontakt
- De afstemmer sig til hinanden i en præcis **timet social kommunikation** (som støtter social læring og udvikling)

Linne, M. D., et al. (2022). Music of infant-directed singing entrains infants' social visual behavior. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 119(46), e2118967119.

6

Omsorgssang til voksne?

- OBS at tage højde for den voksnes livshistorie og levede liv!
- Når vi integrerer sang, toner og rytmer i omsorg indgår vi i en **grundlæggende menneskelig kommunikationsform**.

7

Musikeksempel

- It's a beautiful morning (by Melodrama)

8

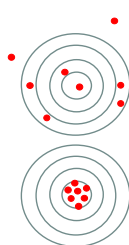
Flere sanser på spil

Når sansebudskaber peger i mange retninger

- **Udfordrende** at finde mening.

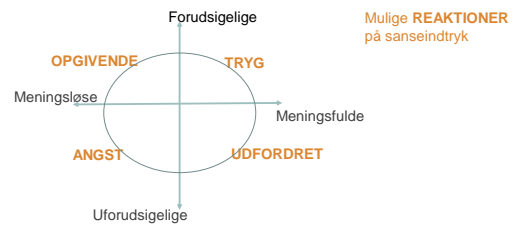
Når sansebudskaber peger i samme retning

- **Nemt** at finde mening.

9

Sanseindtryk

10

Koncentration til at spise

Inge har svært ved at spise selv og mister let koncentrationen. Hun lægger gafflen fra sig, får flakkende øjne og sidder lidt uroligt.

Jeg nynner *Jeg ved en lærkerede*, mens jeg skærer Inge's brød ud. Hun bliver igen koncentreret. Vi har kontakt, hun er rolig, har milde øjne og **virker samlet**. Jeg giver hende gafflen, som hun tager og begynder at spise igen.

Jeg gentager sangen, når Inge mister koncentrationen, så hun faktisk kan spise hele sin frokost selv.

(Kærdalen, Vejen, April 2023)

11

Tryghed vha. musikalsk cuing

Musikalske cues (signaler/tegn/ledetråde) skaber tryghed hvis de:

- er genkendelige og forudsigelige
- skaber sammenhæng og mening
- erstatter tale og forklaringer

Eksempler

- Samme morgenmusik til Oda
- Samme sang/musikstykke til Inges frokost
- Samme korte spilleliste med godnatmusik til Bent

12

Hvad er musik?

Musik:

- Professionel performance?

Musikalsk interaktion:

- Oplevelser som er udtrykt gennem toner, rytmer, form, stemning...

13

Hvorfor musik?

Musik er afgørende for ...

- omsorg og tilknytning
- sprog
- koordination af bevægelse (fx gang, dans, fysisk arbejde)
- kultur og sociale fællesskaber

14

Musik, støj og stress

- **Støj**
Negativ påvirkning af det endokrine system
- **Musik**
Kan styrke immunforsvaret og mindske bivirkninger ved støj

15

Fra medarbejder til pårørende

Jeg besøger min mor og låner en sangbog. Jeg foreslår *Det haver så nyligen regnet*, for det er min mors ungdomssang. Jeg siger "Se... Den kan vi synge".

Jeg starter, **stille** og **langsomt**, men så øger min mor **tempoet**, og **jeg følger hende**. Efter 2. omkvæd begynder min mor på første vers igen – jeg følger hende. Bagefter siger hun "Den kan jeg godt li", og så synger vi første vers igen.

Efterfølgende synger vi flere andre sange, men særligt er det at vi slutter af med *Skuld gammelt venskab* og sidder helt tæt sammen. Jeg lukker bogen, og min mor siger. "Kan vi synge igen, når du kommer?"

(Kærdalen, Vejen, April 2023)

16

Et sprog for det vi sanser

Ved at få et sprog for det, der sanses i samværet, kan omsorgsmedarbejdere bevidst arbejde med:

- sang, toner og rytmer som en grundlæggende menneskelig kommunikationsform
- skabe tryghed og meningsfuldhed

17